REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
01 4735 550
gp@zagovornik-rs.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Podpisnik:Miha Lobnik
Izdajatelj certifikata:Republika Slovenija
Serijska št. certifikata:6d 0f 14 5e 00 00 00 00
Datum poteka certifikata:16.01.2022
Datum in čas podpisa:12:35, 10.04.2020
Referenčna številka:0701-4/2020/1

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Dr. Simona Kustec Lipicer, ministrica
Masarykova cesta 16
1000 Ljubljana

E: gp.mizs@gov.si

Številka: 0701-4/2020/1
Datum: 10. 4. 2020

Zadeva: **Priporočilo glede zagotavljanja pogojev za pouk na daljavo za vse šoloobvezne otroke**

Spoštovana gospa ministrica,

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) pozdravlja vsa prizadevanja Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport v času epidemije, ki z veliko angažiranostjo organizira, izvaja ter usklajuje številne ukrepe in aktivnosti, povezane z izvedbo pouka na daljavo za osnovnošolske otroke. Splošno zaprtje vzgojno-izobraževalnih zavodov kot eden izmed ukrepov za zajezitev okužb s SARS-CoV-2 ima velik vpliv na življenje in položaj šoloobveznih otrok. Učinkovito javno šolstvo ima med drugim tudi vlogo blažitve socialnih razlik med otroci. UNESCO je že opozoril, da zaprtje šol vpliva na povečevanje neenakosti v izobraževanju. Zato velja posebno skrb nameniti zagotavljanju vključevanja in enakosti vseh učencev, še posebej tistih iz socialno in ekonomsko ogroženih družin.

Zaradi težav družin s šoloobveznimi otroki, ki v četrtem tednu zaprtja šol še nimajo dostopa do pouka na daljavo, **Zagovornik priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, da vsem otrokom čim prej zagotovi dostop do IKT opreme in kakovostne povezave do svetovnega spleta**. Šolam, ki do sedaj niso uspele zagotoviti teh pogojev, naj Ministrstvo **pomaga z neposrednim nakupom kakovostne IKT opreme in zagotovitvijo dostopa do svetovnega spleta.** Pravica vseh otrok do izobraževanja v obveznih osnovnih šolah v teh izjemnih razmerah ne more biti prepuščena iznajdljivosti in finančnim zmogljivostim posameznih občin in šol**.** Zagovornik Ministrstvu tudi priporoča, naj, dokler ne bo dostop do pouka na daljavo zagotovljen vsem učencem, **omogoči šolam izvajanje pouka na daljavo na drug način** (npr. prek navadne pošte). Zaveza naše države je namreč, da bo vsem otrokom, kljub razglašeni epidemiji, **zagotavljala pravico do izobrazbe**. V nasprotnem je pričakovati, da bodo ti otroci v še večjem zaostanku z učno snovjo in torej v slabšem položaju kot otroci, ki imajo dostop do IKT opreme in svetovnega spleta.

Za čimprejšnji odziv se vam vnaprej zahvaljujemo.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Priloga: Utemeljitev strokovne službe Zagovornika načela enakosti k priporočilu št. 0701-4/2020/1

UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA NAČELA ENAKOSTI K PRIPOROČILU ŠT.0701-4/2020/1

- Pristojnosti in naloge Zagovornika načela enakosti

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je neodvisni državni organ, ustanovljen na podlagi Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg; v nadaljevanju: ZVarD), ki deluje na področju **varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakosti.**

V času **epidemije Covid-19** se Zagovornik prvenstveno osredotoča na **učinke epidemije in ukrepov**, sprejetih za njeno zajezitev, na **ranljive skupine,** ki so v neenakem oziroma slabšem položaju zaradi določene **osebne okoliščine**.

ZvarD zavezuje **državne organe**, lokalne skupnosti, samoupravne narodne skupnosti in nosilce javnih pooblastil, da na svojem področju v okviru svojih pristojnosti ustvarjajo **pogoje za enako obravnavanje vseh oseb, ne glede na katero koli osebno okoliščino.**

V skladu z 21. členom ZVarD Zagovornik daje **priporočila** "glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije". Priporočila Zagovornika se lahko nanašajo na določeno ugotovljeno diskriminatorno prakso (v tem primeru gre za »odpravljanje diskriminacije«) ali **tveganje** (»preprečevanje diskriminacije«).

- Razlogi za pripravo priporočila

Epidemija COVID-19 in njeni družbeno-ekonomski učinki vplivajo na vse prebivalce Slovenije. Izkušnje s preteklimi gospodarsko-socialnimi krizami kažejo, da se v krizah posebej poslabša položaj tistih, ki so bili v manj ugodnem položaju že pred krizo. Zato velja tem skupinam pri snovanju ukrepov za zajezitev epidemije posvetiti posebno pozornost, skladno z načelom **"nikogar pustiti zadaj".**

Potreba po ukrepih za zamejitev in omilitev posledic epidemije je nesporna. Da je treba posvetiti posebno pozornost **ranljivim skupinam prebivalstva,** poudarjajo tudi predstavniki Vlade Republike Slovenije, različni strokovnjaki ter predstavniki nevladnih organizacij, ki posledice epidemije spremljajo na terenu.

Tudi v času epidemije velja splošno **ustavno načelo**, da je treba osebe (oziroma družbene skupine) v **enakih položajih obravnavati enako, v različnih pa različno**. Temu sta sledila tudi Vlada Republike Slovenije s pripravo in Državni zbor s sprejetjem interventnega zakona, katerega cilj je tudi "izboljšanje socialnega položaja ljudi, še posebej najbolj ogroženih zaradi epidemije COVID-19".[1]

- Opis stanja

Eurochild, evropska mreža za pravice otrok in mladih, izpostavlja, da trenutna kriza, ki je posledica epidemije, ima in bo imela tudi v prihodnje velik vpliv na življenje in položaj otrok. Nekatere šole ponujajo odlične možnosti za izobraževanje na daljavo, ki omogočajo družinam, da pri tem podpirajo svoje otroke, nekatere družine pa nimajo niti dostopa do svetovnega spleta. Kot opozarja Eurochild, bo kriza verjetno sprožila **velike razpoke v sistemu javnega izobraževanja, kjer je kakovost vse bolj odvisna od možnosti in sposobnosti staršev pri podpori v procesu izobraževanja njihovih otrok**.[2]

1 Predlog Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in Gospodarstvo (EPA: 1095 – VIII). Dostopno na: https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/fa0b8dd25516a5c57770ed43f5bade5d0f1e8f54a88e98d0e51b254189604bc4

[2] Vir: https://www.eurochild.org/news/news-details/article/protecting-children-now-and-in-the-future-eurochild-public-statement-on-covid-19/?no_cache=1

UNESCO v svojem pozivu k pridružitvi globalni izobraževalni koaliciji (ang. Global Education Coalition), katere namen je podpora državam pri izmenjavi dobrih praks na področju učenja na daljavo in doseganju najbolj ogroženih otrok in mladostnikov v času epidemije, opozarja, da **zaprtje šol vpliva na povečevanje neenakosti v izobraževanju in ima večji negativni vpliv na otroke in mlade iz ranljivejših okolij.** Zato je treba po njihovem mnenju posebno skrb nameniti zagotavljanju vključevanja in enakosti vseh učencev, dijakov in študentov[3].

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju: MIZŠ) je Odlokom o začasni prepovedi zbiranja ljudi v zavodih s področja vzgoje in izobraževanja ter univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih **s 16. 3. 2020 uveljavilo splošno zaprtje vzgojno-izobraževalnih zavodov**[4]. Sočasno je ministrstvo pristopilo k izvedbi pouka na daljavo na način, ki predvideva uporabo IKT opreme in povezavo do svetovnega spleta. MIZŠ je v Priporočilih ravnateljem osnovnih in srednjih šol za izvajanje izobraževanja na daljavo kot **komunikacijske poti oziroma spletna orodja predlagalo uporabo spletnih strani, e - pošte, spletne učilnice v različnih e-okoljih, skype/vox in družabnih omrežij**[5].

V Sloveniji je bilo leta 2019 po podatkih osrednje državne statistične ustanove – SURS **3.519 gospodinjstev z otroki, ki niso imela dostopa do interneta**[6]. To pomeni, da nekateri učenci ob uvedbi pouka na daljavo zaradi materialnih in tehničnih primanjkljajev niso imeli možnosti, da bi sledili navodilom učiteljem, ki so jih ti posredovali po priporočenih komunikacijskih poteh.

Predstojnik Zagovornika načela enakosti je **že 19. 3. 2020 javno opozoril na to težavo**, ko je v objavi na družabnem omrežju Facebook zapisal: »Šole zaradi ukrepov za zajezitev širjenja novega koronavirusa izobražujejo prek spleta. V Sloveniji je po podatkih statističnega urada več kot 3.500 gospodinjstev z otroki, ki so brez dostopa do interneta. Nekatere šole (npr. OŠ Koseze) so se že organizirale in **učencem navodila za učenje pošiljajo po navadni pošti**. **Enake možnosti so prav v izobraževanju izjemno pomembne** in pri Zagovorniku načela enakosti verjamemo, da bodo šole sledile tej pozitivni praksi in tako **v učenje od doma, tudi po navadni pošti, vključile vse otroke**. Nikogar ne smemo pustiti na cedilu.«[7]

Zagovornik podpira prizadevanja MIZŠ, ki je v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo in donatorji 1. 4. 2020[8] in 7. 4. 2020[9] **v okviru dobrodelnega projekta ob izobraževanju na daljavo** posredoval učenkam in učencem iz socialno šibkejših okolij v uporabo skupaj 753 modemov ter 454 tabličnih računalnikov. Na pomoč so z ločenimi akcijami priskočili tudi posamezniki, nevladne organizacije, gospodarski subjekti in občine z donacijami nove in rabljene računalniške opreme[10]. Kljub tem prizadevanjem **po javno dostopnih informacijah še vedno nimajo vsi učenci in učenke v Sloveniji urejenega dostopa do pouka na daljavo**.

Zagovornik je bil, primeroma, prek medijev[11] seznanjen s težavami pri izvedbi pouka na daljavo, saj **že četrti teden po zaprtju šol še vedno nimajo vsi šoloobvezni otroci možnosti uporabe IKT opreme in/ ali dostopa do svetovnega spleta**. Šole so sporočile MIZŠ potrebo po več kot 700

[3] Vir: https://en.unesco.org/news/unesco-rallies-international-organizations-civil-society-and-private-sector-partners-broad
[4] Vir: https://www.gov.si/novice/2020-03-15-posebno-obvestilo-ministrice-dr-simone-kustec-o-varstvu-otrok/
[5] Vir: https://www.gov.si/novice/2020-03-13-priporocila-osnovnim-in-srednjim-solam-za-izvajanje-izobrazevanja-na-daljavo/
[6] SURS, 2019; https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/20_Ekonomsko/20_Ekonomsko__23_29_informacijska_druzba__10_IKT_gospodinjstva__04_29740_dostop_internet/2974001S.px/
[7] Vir: https://www.facebook.com/zagovornik/photos/a.1989840561259031/2543578505885231/?type=3&theater
[8] Vir: https://www.zrss.si/objava/dobrodelni-projekt-ob-izobrazevanju-na-daljavo
[9] Vir: https://www.zrss.si/objava/dobrodelni-projekt-ob-izobrazevanju-na-daljavo-2
[10] Vir: https://www.dolenjskilist.si/2020/04/02/235962/novice/dolenjska/Trebanjski_Lionsi_zbirajo_racunalnike_za_ucence/
[11] Prispevek novinarja Gorana Rovana v oddaji Slovenska kronika na televiziji Slovenija, 6. 4. 2020

računalnikih, predsednica Aktiva ravnateljev šol v občini Krško pa je pojasnila, da še vedno potrebujejo računalnike. Opozorila je tudi na **družine, ki imajo več šoloobveznih otrok** in delila informacijo, da se računalniki kvarijo, zato bi šole morale razpolagati z ustreznimi rezervami IKT opreme.

Zagovornik načela enakosti zastopa stališče, da mora biti pravica do izobraževanja zagotovljena vsem otrokom (ne glede na premoženjsko stanje ali druge osebne okoliščine otrok ali njihovih staršev), in poziva pristojno ministrstvo, da poskrbi za nemoteno izobraževanje na daljavo za vse šoloobvezne otroke tako, da v času epidemije ne bo v slabšem položaju noben otrok. Pri tem naj preuči možnosti o začasnih rešitvah, denimo, z uporabo šolskega gradiva, ki bi ga otroci brez ustrezne IKT opreme ali dostopa do svetovnega spleta prejemali po navadni pošti.

Poslano:

- prejemniku (e-pošta)
- zbirka dok. gradiva